

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ

Guidelines of Learning Resources Management to Develop the Professional Skills of the Students at Ban Parsakkai School.

นางสาวพรศรีรัตน์ มีลอด

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร.พูนชัย ยาวีราช

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.ประเวศ เวชชะ

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ เหตุและปัจจัย และแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา ครู และผู้ดำเนินงานประจำแหล่งเรียนรู้จำนวน รวม 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แบบสอบถาม สำหรับศึกษาสภาพ เหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน และแบบสัมภาษณ์ สำหรับหาแนวทางในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ ในภาพรวมและทุกด้าน ด้านทักษะการทำงาน ด้านการแก้ปัญหา ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านแสวงหาความรู้ ด้านการจัดการระบบงานและระบบบุคลากร มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก โดยด้านทักษะการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านแสวงหาความรู้ ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านการแก้ปัญหา และด้านการจัดการระบบงานและบุคลากร ตามลำดับ

2. เหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ ในภาพรวม เป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านบุคลากร และด้านการจัดการ เป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ด้านสภาพสังคม และด้านสภาพเศรษฐกิจ ตามลำดับ

3. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ

3.1 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ ในปีการศึกษาต่อไป ปีการศึกษา 2558 ควรเน้นให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน ด้านการจัดการระบบงานและระบบบุคลากร เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านการแสวงหาความรู้ และด้านทักษะการทำงาน ตามลำดับ

3.2 การสนับสนุนเพื่อให้สามารถบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น ควรให้ความสำคัญกับด้านบุคลากร และด้านการจัดการ เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านวัสดุ อุปกรณ์อุปกรณ์ ด้านสภาพสังคม และด้านสภาพเศรษฐกิจ ตามลำดับ

คำสำคัญ แนวทางการบริหารจัดการ, แหล่งเรียนรู้, ทักษะอาชีพ,

Abstract

The purposes of this Independent study were to identify the causes and to determine factors and guidelines for the management of learning resources in order to develop professional skills of the students at Ban Parsakkai School. The population in this study consisted of executives, principal directors, teachers, and operational staff of the Learning Resources of a total of 21 people. The instrument used in this study were the questionnaire for the study of management causes and factors of the Learning Resources to develop the professional skills of the students. And the Interview, to determine guidelines of Learning Resources management to develop learners' professional skills. Data were analyzed using content analysis, mean and standard deviation. The findings were as follows:

1. The state of Learning Resources management to develop professional skills of the students as a whole and retrieval aspects (working skills, problem solving, cooperation. That knowledge retrieval, Management task of personnel system. The study showed the management was at a high level, which working skills got the highest mean, followed by knowledge retrieval, cooperation, problem Solving, and management of working personnel system, respectively.

2. The Management causes and factors of the Learning Resources in order to develop professional skills of the students in Ban Parsakkai School in overall. The causes and factors in the management of Learning Resources , was at a high level. When considering individual aspect, the results showed that Man and Management were the causes and factors in the management of resources with the highest mean, followed by the material, Social, and economic, respectively.

3. Guidelines of Learning Resources Management to develop the professional skills of the students at Ban Parsakkai School.

3.1 The management of learning resources to develop professional skills of the students at Ban Parsakkai school in the next academic year (B.E.2558) should be focused on the management of learning resources to develop the students' professional skills followed by problem solving, cooperation, knowledge retrieval and working skills, respectively.

3.2 The school should give priority to man and management first, followed by material, social and economic, respectively.

Keyword guidelines for the management , Learning Resources, professional skills

บทนำ

การจัดการศึกษาที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริงจะต้องเป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงและสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้ได้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากชีวิตจริง การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงได้ลงมือปฏิบัติจริงโรงเรียนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการจัดสรรแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้ตัวผู้เรียนเอง ซึ่งการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเองควรจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติจริง เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับสภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมที่แท้จริง จนสามารถบรรลุเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา

จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น การเรียนรู้จากการสัมผัสประสบการณ์จริง ได้กระทำกิจกรรมต่างๆ และได้ปฏิบัติจริง จากสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว รวมไปถึงปรากฏการณ์ทางธรรมชาติในระบบนิเวศวิทยา หรือความเป็นอยู่ของตนในบ้าน ครอบครัว ชุมชน สังคม ชาติ และสังคมโลก เป็นการเรียนรู้ทักษะชีวิต ซึ่งเรามีความเชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้และเป็นความรู้ที่ยั่งยืนถาวร ในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มุ่งให้ความสำคัญไปที่การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดคุณภาพการพัฒนา ผู้เรียนสามารถใช้เพื่อสร้างประเด็นปัญหาที่จะนำไปสู่การศึกษาค้นคว้าหาคำตอบที่ถูกต้อง และสามารถที่จะพิสูจน์ได้ด้วยวิธีการคิดหาเหตุผลมาตอบคำถาม ซึ่งการจัดกิจกรรมด้วยทักษะการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การทำงานร่วมกันที่จะคิดหาความรู้ใหม่ ส่วนทักษะอื่นๆ เช่น การเรียนรู้ด้วยการสืบค้น การสร้างองค์ความรู้ การเรียนรู้ด้วยการสื่อสาร และการเรียนรู้ด้วยการสร้างจิตสาธารณะผู้เรียนแทรกไว้ในกระบวนการเรียน การศึกษาไม่ได้จำกัดเฉพาะการเรียนในห้องเรียนและครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่ยังหมายถึงการเรียนรู้จากนอกห้องเรียน โดยมีสิ่งแวดล้อมทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมที่บุคคลสร้างขึ้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและครุภูมิปัญญา ร่วมกันที่จะช่วยและพัฒนาศึกษาของผู้เรียนอีกทางหนึ่งซึ่งเป็นทางที่สำคัญและจะละเว้นไปเสียมิได้

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันเป็นสังคมไร้พรมแดน ผู้เรียนต้องมีการเรียนรู้ตลอดเวลาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อเป็นการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ที่จะส่งผลไม่ทางตรงก็ทางอ้อมต่อผู้เรียนทุกคน ดังนั้น การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นและชุมชนตลอดจนสิ่งที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงเป็นสิ่งที่จะต้องจำเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 2) ในมาตรา 4 ได้บัญญัติความหมายของการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ สร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตนอกจากนี้ยังมีข้อกำหนดในมาตรา 25 ไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนิน

งานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น นอกจากการเรียนรู้จากในห้องเรียนและครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้โดยวิธีการต่างๆ แล้วยังหมายความรวมถึงการเรียนรู้ที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม แหล่งเรียนรู้ต่างๆ รวมถึงทุกอย่างที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีอยู่อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ สภาพแวดล้อมในที่ต่างๆ เป็นตัวแปรและเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ในแต่ละสถานที่ ซึ่งสภาพแวดล้อมของโรงเรียนบ้านป่าสักไถ่ จังหวัดเชียงราย มีสภาพอยู่ในชุมชนหมู่บ้าน มีการเดินทางสะดวกมีเทคโนโลยีการสื่อสารมีประสิทธิภาพ มีแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีสถานประกอบการที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียน มีการประสานงานในการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

โรงเรียนบ้านป่าสักไถ่ จังหวัดเชียงราย ได้พยายามดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยการจัดแหล่งเรียนรู้ให้มากขึ้น และมีนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนของครู โดยมุ่งเน้นให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ สังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ปฏิบัติจริง ส่งผลให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รักการอ่าน เกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จำเป็นต้องมีแหล่งเรียนรู้ทั้งแหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติและแหล่งเรียนรู้ที่บุคคลสร้างขึ้น เนื่องจากสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่มีคุณค่าและประโยชน์อย่างยิ่ง ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 3) ได้กำหนดแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนว่า ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตอีกทั้งยังส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน นวัตกรรม และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลาตลอดจนจัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ทุกที่ทุกเวลา

ดังนั้น การที่นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ หรือแม้แต่ในห้องเรียนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่พบเอง อีกทั้งยังมีความคิดหลุดจากกรอบเดิมๆ ที่มีแต่ในหนังสือเรียนเท่านั้นจนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการใช้ชีวิตในสังคม ชุมชนของตนเอง ซึ่งครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นคนที่เริ่มต้นเปิดโลกแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเป็นชุมชนทรัพยากรมหาศาลที่ผู้เรียนหรือแม้กระทั่งครูเองสามารถค้นพบความรู้ได้ตลอดเวลา และไม่มีวันหมดจะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นนอกจากการเรียนรู้ในห้องเรียนและครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้โดยวิธีการต่างๆ แล้ว ยังหมายความรวมถึงการเรียนรู้ที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม แหล่งเรียนรู้รวมถึงทุกอย่างที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีอยู่อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพสภาพแวดล้อมในที่ต่างๆ เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นถึงความสำคัญของการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านป่าสักไถ่

จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อันจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ จังหวัดเชียงราย ให้มีคุณภาพและเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ
2. เพื่อศึกษาเหตุและปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ วัสดุสาเหตุและปัจจัย ได้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ
2. นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่มีการบริหารจัดการที่ดี
3. เป็นแนวทางให้โรงเรียนอื่นได้เข้ามาศึกษาและนำไปปรับใช้ในโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการศึกษาภายใต้ขอบเขตเนื้อหาของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ ประกอบด้วย

1. แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านทักษะการทำงาน ด้านการแก้ปัญหา ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านแสวงหาความรู้ ด้านการจัดการระบบงานและระบบบุคลากร
2. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านสภาพเศรษฐกิจ (Economic) ด้านสภาพสังคม (Social) ด้านบุคลากร (Man) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ (Material) ด้านการจัดการ (Management)
3. วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง ประกอบด้วย 4 ขั้น คือ ขั้นการวางแผน (Plan) ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) ขั้นการตรวจสอบ (Check) ขั้นการปรับปรุงแก้ไข (Act)
4. ทักษะอาชีพ ประกอบด้วย 5 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการทำงาน ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงาน ร่วมกัน ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการจัดการระบบการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา ครู และผู้ดำเนินงานประจำแหล่งเรียนรู้จำนวน รวม 21 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม สำหรับศึกษาสภาพ เหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน แบบสัมภาษณ์ สำหรับหาแนวทางในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพผู้เรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน สอบถามผู้บริหารโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ดำเนินงานประจำแหล่งเรียนรู้ สำหรับศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพผู้เรียน และศึกษาเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน ผู้ศึกษาขอความร่วมมือกับผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา ครู และผู้ดำเนินงานประจำแหล่งเรียนรู้ ในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไถ่

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไถ่ ในภาพรวมและทุกด้าน (ด้านทักษะการทำงาน ด้านการแก้ปัญหา ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านแสวงหาความรู้ ด้านการจัดการระบบงานและระบบบุคลากร) มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก โดยด้านทักษะการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านแสวงหาความรู้ ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านการแก้ปัญหา และด้านการจัดการระบบงานและบุคลากร ตามลำดับ

1.1 ด้านทักษะการทำงาน ในภาพรวมและทุกชั้น (ชั้นการวางแผน ชั้นการปฏิบัติตามแผน ชั้นการตรวจสอบ ชั้นการปรับปรุงแก้ไข) มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านทักษะการแก้ปัญหา ในภาพรวมและทุกชั้น (ชั้นการวางแผน ชั้นการปฏิบัติตามแผน ชั้นการตรวจสอบ ชั้นการปรับปรุงแก้ไข) มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านทักษะการทำงานร่วมกัน ในภาพรวมและทุกชั้น (ชั้นการวางแผน ชั้นการปฏิบัติตามแผน ชั้นการตรวจสอบ ชั้นการปรับปรุงแก้ไข) มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านทักษะการแสวงหาความรู้ ในภาพรวมและทุกชั้น (ชั้นการวางแผน ชั้นการปฏิบัติตามแผน ชั้นการตรวจสอบ ชั้นการปรับปรุงแก้ไข) มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านทักษะการจัดระบบการทำงาน ในภาพรวมและทุกชั้น (ชั้นการวางแผน ชั้นการปฏิบัติตามแผน ชั้นการตรวจสอบ ชั้นการปรับปรุงแก้ไข) มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก

2. เหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้าน

ป่าสักไก่อ ในภาพรวม เป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านบุคลากร (Man) และด้านการจัดการ (Management) เป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ (Material) ด้านสภาพสังคม (Social) และด้านสภาพเศรษฐกิจ (Economic) ตามลำดับ

2.1 ด้านสภาพเศรษฐกิจ (Economic) ในภาพรวม เป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า จัดงบประมาณในการบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ เป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ บุคคลหน่วยงาน องค์กรภายนอกสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และ โรงเรียนมีงบประมาณในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

2.2 ด้านสภาพสังคม (Social) ในภาพรวม เป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ เปิดโอกาสให้ชุมชนและสถานศึกษาใกล้เคียงได้มีส่วนร่วม และ เปิดโอกาสให้สถานศึกษาใกล้เคียงได้เข้ามาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ตามลำดับ

2.3 ด้านบุคลากร (Man) ในภาพรวม เป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า การเปิดโอกาสให้ครูมีอิสระในการตัดสินใจเลือกใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมเป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอนระหว่างครูด้วยกันเพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผล ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน และการพัฒนาครูทุกคนให้มีทัศนคติที่ดีต่อแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพตามลำดับ

2.4 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ (Material) ในภาพรวม เป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า การจัดเตรียม อาคาร สถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ ให้กับแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

2.5 ด้านการจัดการ (Management) ในภาพรวม เป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า การจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนและการกำหนดนโยบายพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน เป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ความเป็นประชาธิปไตยในการจัดการแหล่งเรียนรู้ และการจัดโครงสร้างการบริหารโรงเรียนโดยให้บุคลากรทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ตามลำดับ

3. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ

3.1 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ ในปีการศึกษาต่อไป ปีการศึกษา 2558 ควรเน้นให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน ด้านการจัดการระบบงานและระบบบุคลากร เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ

ด้านการแก้ปัญหา ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านการแสวงหาความรู้ และด้านทักษะการทำงาน ตามลำดับ ดังนี้

3.1.1 ด้านทักษะการจัดระบบการทำงาน ควรให้ความรู้กับนักเรียนเกี่ยวกับการจัดระบบงานและระบบคน ฝึกให้นักเรียนมีทักษะการทำงานกลุ่ม สอนให้นักเรียนมองภาพผลสำเร็จของกลุ่ม/ชิ้นงาน

3.1.2 ด้านทักษะการแสวงหาความรู้ ควรฝึกให้นักเรียนคิดหาวิธีแก้ปัญหา ควรฝึกให้นักเรียนช่างสังเกต ควรฝึกให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้คำแนะนำ เพื่อให้นักเรียนสร้างทางเลือกและประเมินผลทางเลือกในการทำงาน

3.1.3 ด้านทักษะการทำงานร่วมกัน ควรฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีคุณธรรม วินัยการทำงาน ฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นกระบวนการ เป็นขั้นตอน สอนให้นักเรียนรู้จักบทบาท หน้าที่ของตนเอง ฝึกให้นักเรียนมีทักษะการพูด ทักษะการฟัง ฝึกให้นักเรียนมีความกล้านำเสนอในที่ชุมชน

3.1.4 ด้านทักษะการแก้ปัญหา ควรเพิ่มและเน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทั้งจากในและนอกห้องเรียน สอนให้นักเรียนให้ความสำคัญกับการค้นคว้าข้อมูล สอนให้นักเรียนรู้จักสำรวจ เก็บรักษาข้อมูลที่ตนเองสนใจ ฝึกให้นักเรียนมีทักษะการสังเกต ฝึกให้นักเรียนบันทึกข้อมูล

3.1.5 ด้านทักษะการทำงาน ควรฝึกให้นักเรียนทำงานด้วยตนเองก่อนพึ่งพาผู้อื่น ฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ฝึกให้นักเรียนวางแผน วิเคราะห์การทำงาน ฝึกให้นักเรียนพยายามทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

3.2 การสนับสนุนเพื่อให้สามารถบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน ได้ดียิ่งขึ้น ควรให้ความสำคัญกับด้านบุคลากร (Man) และด้านการจัดการ (Management) เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ (Material) ด้านสภาพสังคม (Social) และด้านสภาพเศรษฐกิจ (Economic) ตามลำดับ ดังนี้

3.2.1 ด้านบุคลากร (Man) โรงเรียนควรพัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ควรมีการพัฒนาผู้ดำเนินงานประจำแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ สื่อการสอน ควรมีการสืบทอดองค์ความรู้ให้กับคนในชุมชน

3.2.2 ด้านการจัดการ(Management) ควรมีการวางแผนตารางการเข้าเรียนในแหล่งเรียนรู้ให้ชัดเจน จัดให้มีการร่วมกันวางแผนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรจัดประชุมเพื่อรับฟังปัญหาและร่วมกันแก้ไข้ปัญหา

3.2.3 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ (Material) ควรสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ให้กับแหล่งเรียนรู้ ช่วยจัด เตรียมความพร้อมก่อนนักเรียนเข้ามาเรียนรู้ ช่วยทำป้ายความรู้ ติดประจำแหล่งเรียนรู้

3.2.4 ด้านสภาพสังคม (Social) ชุมชน ควรให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ ยกย่อง ให้เกียรติผู้ดำเนินงานประจำแหล่งเรียนรู้ ผู้ปกครอง ชุมชน ควรให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนระหว่างที่นักเรียนเข้ามาเรียนรู้ ผู้รู้ ปราชญ์ท้องถิ่น ควรเข้าร่วมในการดำเนินงาน

3.2.5 ด้านสภาพเศรษฐกิจ (Economic) ชุมชน หน่วยงานภายนอก ควรมีงบประมาณเข้ามาสนับสนุนการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน ช่วยพัฒนาให้แหล่งเรียนรู้เกิดรายได้ที่จะสามารถดำเนินงานต่อไปได้

การอภิปรายผล

การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ เหตุและปัจจัย และแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ ในภาพรวมและทุกด้าน มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก โดยด้านทักษะการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านแสวงหาความรู้ ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านการแก้ปัญหา และด้านการจัดการระบบงานและบุคลากร ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษาและผู้อำนวยการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน มีขั้นตอนของการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงแก้ไข ได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนให้นักเรียนได้เข้าไปเรียนรู้ เป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542-2549 ฉบับปรับปรุง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 8) ที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์และแนวนโยบายมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดแหล่งเรียนรู้ไว้ในวัตถุประสงค์ที่ 2 แนวนโยบายที่ 5 การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของคน ให้มีโอกาสและทางเลือกที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงอายุแต่ละวัยจากสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายมีคุณภาพ และยืดหยุ่นตามต้องการความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้ครอบคลุมวิทยาการที่หลากหลายสำหรับการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

แต่ที่ยังไม่มีด้านใดอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ จัดการศึกษาในระดับปฐมวัย จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เน้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและความรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ นักเรียนที่จบจากโรงเรียนก็มุ่งที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้จบตามการศึกษาภาคบังคับยังไม่ถึง กับที่จะต้องเน้นให้เกิดอาชีพ

2. เหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ ในภาพรวม เป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านบุคลากร (Man) และด้านการจัดการ (Management) เป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น การสนับสนุนเพื่อให้สามารถบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น ควรให้ความสำคัญกับด้านบุคลากร (Man) และด้านการจัดการ (Management) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าด้านบุคลากรและด้านการจัดการเป็นด้านที่เป็นสำคัญในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านบุคลากรเป็นด้านที่ต้องดำเนินการทุกอย่างในแหล่งเรียนรู้ หุ่นเททั้งกำลังกายในการพัฒนา ดูแล ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ ควบคู่กับการทุ่มเทกำลังสมองในการจัดการ วางแผนการทำงาน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ แล้วร่วมกันปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 8) ที่กล่าวว่า ผู้สอนเป็นผู้มีส่วนสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน เพราะผู้สอนย่อมเป็นผู้ทราบเป็นอย่างดีในการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อเกิดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา เป็นผู้สนับสนุนทุกๆ ด้าน กำหนดนโยบาย วางแผน ส่งเสริม และสนับสนุน เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดประสงค์ที่ได้วางไว้ คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมีส่วนร่วมในการกำหนดและวางแผนการจัดการศึกษา

สนับสนุนทุกๆ ด้าน มีส่วนร่วมวางแผน กำหนดนโยบาย ระเบียบและข้อบังคับ และให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2544 : 13) ที่เสนอการจัดการแหล่งเรียนรู้ว่า ต้องมีการกำหนดนโยบายและแผนการบริหารจัดการ เป็นอันดับแรก

3. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนควรเน้นให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน ด้านการจัดการระบบงานและระบบบุคลากร เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านการแสวงหาความรู้และด้านทักษะการทำงาน ตามลำดับ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่ามีผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนอยู่ในระดับต่ำสุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เนื่องจากทักษะในระบบการทำงานของตนเอง ระบบการทำงานของคนอื่น และระบบการทำงานทั้งกลุ่ม อยู่ในระดับที่ต่ำ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา ควรเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาในด้านนี้ให้มากขึ้น

2. ขั้นตอนของการตรวจสอบ ยังมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าขั้นตอนอื่น จึงควรมีการกำกับติดตาม ตรวจสอบให้มากขึ้น

3. กระบวนการมีส่วนร่วมยังอยู่ในวงแคบ ควรหาแนวร่วมอื่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภายนอก เพื่อเข้ามาช่วยในการสนับสนุนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนในหลายๆโรงเรียน แล้วสังเคราะห์ออกมาเพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการที่ดี

2. ควรมีการศึกษาหลักการบริหารตามทฤษฎีอื่นๆ ที่มีการบูรณาการกับหลักการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. (2545). **แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้**.

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงฯ.

กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานปลัดกระทรวง. (2542). **พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ**

พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงฯ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). **กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.

_____. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ฉบับสรุป**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.